

ОСНОВЕ ПРОГРАМИРАЊА

1. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА – ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
III		68				68
IV		62				62

2. ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА

- Усвајање основних техника програмирања;
- Писање програма различитих типова сложености;
- Писање сложенијих програма;
- Усвајање основа за даље, самостално стицање знања и усавршавање у области програмирања.

3. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ, ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРЕДМЕТА

Трећи разред

Назив предмета:

Основе програмирања

Годишњи фонд часова:

68 часова

ТЕМА	ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Програмирање рачунара	<ul style="list-style-type: none"> Усвајање основних знања о програмирању и програмским језицима. 	<ul style="list-style-type: none"> објасни улогу и значај програмских језика; наведе основне типове програмских језика и објасни разлике међу њима; користи основне операције развојног окружења за писање програма. 	<ul style="list-style-type: none"> Појам софтвера. Улога софтвера у рачунару; Програмски језици, историјски развој, подела и особине; Развојно окружење. Компајлер и линкер (команде едитора, уређивање, превођење и извршавање програма); Појам синтаксе и семантике програмских језика; Синтаксни дијаграми; Бекусова нотација. 	<p>На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања.</p> <p>Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none"> Вежбе 68 часова <p>Оквирни број часова по темама</p> <ul style="list-style-type: none"> Програмирање рачунара..... Алгоритми ..... Структура језика и типови података ..... Изрази и наредбе ..... Ток програма и управљање извршавањем ..... Наредбе циклуса ..... Једнодимензионални низ ..... Функције и структуре програма ..... Вишедимензионални низови ..... Стрингови ..... <p>Подела одељења на групе Вежбе се реализују у групи до 10 ученика.</p> <p>Место реализације наставе Вежбе се реализују у кабинету за информатику.</p>
Алгоритми	<ul style="list-style-type: none"> Усвајање новог начина размишљања, прецизно формулисање проблема, правилна анализа алгоритма ради отклањања формалних и логичких грешака. 	<ul style="list-style-type: none"> објасни појам алгоритма. Наведите својства алгоритма; напише и тестира алгоритам са простом линијском структуром; напише и тестира алгоритам са разгранатом структуром; напише и тестира алгоритам са цикличном структуром. 	<ul style="list-style-type: none"> Дефиниција и својства алгоритма; Задатак и алгоритам. Графички запис алгоритма; Анализа проблема. Етапе решавања задатка. Провера исправности алгоритма; Структура алгоритма; Примери сложених алгоритма. 	

<p style="text-align: center;">Изрази и наредбе</p>	<ul style="list-style-type: none"> Оспособљавање за писање програма са простом линијском структуром. 	<ul style="list-style-type: none"> напише и тестира програме са простом линијском структуром у којима се користе аритметички и логички изрази; напише и тестира програме са стандардним функцијама. 	<ul style="list-style-type: none"> Оператори језика. Аритметички оператори. Оператор доделе вредности. Релацијски оператори. Логички оператори. Првенство оператора. Изрази; Додатни оператори доделе вредности. Оператори инкрементирања и декрементирања; Стандардне функције. 	<p><u>Препоруке за реализацију наставе</u> Настава се изводи у рачунарском кабинету. Вежбе реализовати у блоку од 2 часа недељно (по свакој групи). У уводном делу двочаса дати ученицима теоријску основу неопходну за разумевање и извођење вежбе, а затим на конкретним примерима вежбу извести на рачунару. Потом ученик самостално пише и тестира програме на рачунару (или највише два ученика за једним рачунаром). Приликом реализације ових исхода врло је битно да ученици овладају поступком решавања проблема помоћу алгоритма. Усваја се правило - писања алгоритма за сваки проблем који ће се решавати у даљем раду. Акцент је првенствено на практичној примени (писање програма), а не на теорији и синтакси програмског језика. Потребно је писати програме који ће реализовати проблеме из групе предмета природних наука и електротехнике Наредбе циклуса реализовати кроз примере који решавају неке конкретне проблеме из електротехнике или неко цртање (звездича, бројева по екрану). Кроз задатке са нивовима увежбавати и наредбе гранања и наредбе циклуса. Обрадити механизме за разбијање сложених проблема на једноставније потпроблеме. Посебну пажњу посветити преносу параметара. Инсистирати на коришћењу библиотека функција.</p>
<p style="text-align: center;">Ток програма и управљање извршавањем</p>	<ul style="list-style-type: none"> Оспособљавање за писање програма са разгранатом структуром. 	<ul style="list-style-type: none"> напише и тестира програме у којима се користи наредба гранања (if, if – else); напише и тестира програме са вишеструким гранањем (switch / case). 	<ul style="list-style-type: none"> Ток извршавања. Доношење одлуке наредбом if и if – else; Наредба вишеструког гранања; Безусловно гранање. 	
<p style="text-align: center;">Наредбе циклуса</p>	<ul style="list-style-type: none"> Оспособљавање за писање програма са цикличном структуром. 	<ul style="list-style-type: none"> напише и тестира програме у којима се користи наредба циклуса for; напише и тестира програме у којима се користи наредба циклуса while и do – while/repeat; напише и тестира програме у којима се користе наредбе циклуса и гранања. 	<ul style="list-style-type: none"> Савлађивање основних циклуса. Наредбе за организацију циклуса са коначним бројем понављања (for); Организација циклуса са неодређеним бројем понављања (while и do while/repeat); Наредбе за искакање из циклуса; Наредбе за прескакање преосталих наредби до краја циклуса. 	

<p>Једнодимензионални низ</p>	<ul style="list-style-type: none"> Савладавање основних техника у раду са низовима. 	<ul style="list-style-type: none"> напише и тестира програме у којима се формира и исписује низ; напише и тестира програме у којима се одређује максимални и минимални елемент низа; напише и тестира програме у којима се сортира и претражује низ. 	<ul style="list-style-type: none"> Низ као структуриран тип податка; Дефинисање низа; Иницијализација низа; Приступање елементима низа; Претраживање низа; Сортирање низа; Тражење минималног и максималног елемента низа. 	<p>Вишедимензионалне низове обрадити на примерима из живота. Приликом обраде стрингова формирати функције за рад са стринговима, које се често користе, као и функције за одговарајуће исписивање стринга на екрану.</p> <p>Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> праћење остварености исхода тестове знања тестове практичних вештина (кроз реализацију конкретних задатака)
<p>Функције и структуре програма</p>	<ul style="list-style-type: none"> Усвајање основних знања о потпрограмима. 	<ul style="list-style-type: none"> напише и тестира програме у којима се користе функције: позивање функције и пренос параметара по вредности; напише и тестира програме у којима се користе функције: бочни ефекти и глобални идентификатори; напише и тестира програме у којима се користе рекурзивне функције. 	<ul style="list-style-type: none"> Дефинисање функција. Параметри и аргументи функција; Формални параметри. Стварни параметри; Предаја параметара по вредности. Бочни ефекти функција; Непроменљиви и непостојани формални аргументи; Глобални идентификатори; Рекурзивне функције. 	
<p>Вишедимензионални низови (матрице)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Савладавање основних техника у раду са вишедимензионалним низовима. 	<ul style="list-style-type: none"> напише и тестира програме у којима се користе вишедимензионални низови: приступ елементу низа и проласци кроз матрицу. 	<ul style="list-style-type: none"> Дефиниција вишедимензионалног низа; Иницијализација вишедимензионалног низа; Приступање елементима вишедимензионалног низа; Проласци кроз матрицу. 	
<p>Стрингови</p>	<ul style="list-style-type: none"> Усвајање основних знања о стринговима. 	<ul style="list-style-type: none"> напише и тестира програме у којима се користе стрингови: приступ елементима стринга; напише и тестира програме у којима се користе стрингови: основне функције за рад са стринговима. 	<ul style="list-style-type: none"> Дефиниција стринга; Иницијализација стринга; Приступ елементима стринга помоћу индекса; Основне функције за рад са стринговима. 	

Четврти разред

Назив предмета: **Основе програмирања**
 Годишњи фонд часова: **62 часа**

ТЕМА	ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Показивачи	<ul style="list-style-type: none"> Савладавање основних техника у раду са показивачима. 	<ul style="list-style-type: none"> напише и тестира програме у којима се користе показивачи (пренос параметара по референци); напише и тестира програме у којима се приступа елементима низа помоћу показивача; напише и тестира програме у којима су показивачи аргументи функција; напише и тестира програме у којима функције враћају показиваче; напише и тестира програме у којима се користе показивачи на функције. 	<ul style="list-style-type: none"> Дефиниција показивачких променљивих; Приступ подацима помоћу показивача; Показивачи и низови; Показивачи и функције (показивачи као аргументи функција, функције које враћају показиваче, показивачи на функције). 	<p>На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања.</p> <p>Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none"> Вежбе 62 часа <p>Подела одељења на групе Програм се реализује у групи до 10 ученика.</p> <p>Место реализације наставе Вежбе се реализују у кабинету за информатику.</p>
Упознавање са модулним програмирањем	<ul style="list-style-type: none"> Оспособљавање ученика за писање модулних програма. 	<ul style="list-style-type: none"> напише и тестира модуле са корисним функцијама. 	<ul style="list-style-type: none"> Модуларно програмирање. 	<p>Оквирни број часова по темама</p> <ul style="list-style-type: none"> Показивачи ..... Упознавање са модулним програмирањем ..... Слогови (структуре).....1 Датотеке ..... Упознавање са објектно оријентисаним програмирањем 2

<p style="text-align: center;">Слогови (структуре)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Усвајање основних знања о слоговима. 	<ul style="list-style-type: none"> напише и тестира програме у којима се користе слогови и низови слогова: употреба функција; напише и тестира програме у којима се користе слогови и низови слогова: употреба показивача; напише и тестира програме у којима се користе слогови и низови слогова: употреба модула. 	<ul style="list-style-type: none"> Дефиниција слога; Слогови и функције; Показивачи и слогови; Набрајања. Уније. Поља битова. 	<p><u>Препоруке за реализацију наставе</u></p> <p>Показивачи Показиваче обрадити као врло ефикасан механизам за: обраду низова, динамичко формирање објеката у меморији и њихову обраду.</p> <p>Упознавање са модулним програмирањем Акцент поставити на ефикасност која се постиже употребом модула.</p> <p>Слогови (структуре) Слогове обрадити као добар алат за представљање апстрактних објеката као што су комплексни бројеви, геометријски ликови и слично. Кроз задатке са слоговима увежбавати и технике рада са функцијама, показивачима и модулним.</p>
<p style="text-align: center;">Датотеке</p>	<ul style="list-style-type: none"> Усвајање основних знања о датотекама. 	<ul style="list-style-type: none"> напише и тестира програме у којима се користе текстуалне датотеке; напише и тестира програме у којима се користе бинарне датотеке; напише и тестира програме у којима се користи директан приступ датотеци. 	<ul style="list-style-type: none"> Отварање и затварање датотека; Рад са текстуалним датотекама; Рад са бинарним датотекама; Позиционирање унутар датотеке (директан приступ). 	<p>Датотеке Датотеке обрадити на примерима из живота.</p> <p>Упознавање са објектно оријентисаним програмирањем Акцент је на основним концептима објектно оријентисаног програмирања. Примери морају бити јасни и што краћи како би ученик могао да их што лакше савлада.</p>

<p style="text-align: center;">Упознавање са објектно оријентисаним програмирањем</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Савладавање основних техника објектно оријентисаниог програмирања. 	<ul style="list-style-type: none"> • напише и тестира програме у којима се демонстрира примена класе; • напише и тестира програме у којима се оператори преклапају; • напише и тестира програме у којима се користи наслеђивање; • напише и тестира програме у којима се користи полиморфизам; • напише и тестира програме у којима се користе апстрактни типови података; • напише и тестира програме у којима се користи руковање изузетима. 	<ul style="list-style-type: none"> • Преглед основних концепата објектно оријентисаног програмирања; • Класе: дефиниција, функције чланова класа; • Конструктори и деструктори; • Преклапање оператора: операторске функције, неки посебни оператори, основни улазно – излазни токови; • Наслеђивање: дефинисање изведених класа, виртуелне методе, вишеструко наслеђивање, полиморфизам; • Генеричке функције и класе: дефинисање шаблона, генерисање функција, генерисање класа; • Обрада изузетака: руковање изузетима, пријављивање изузетака, прихватање изузетака. 	<p>Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> • праћење остварености исхода • тестове знања • тестове практичних вештина (кроз реализацију конкретних задатака)
--	--	--	---	---

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА

- Математика, Рачунарство и информатика, Основе програмирања - 3. разред